

START UP

Privredna djelatnost u Crnoj Gori – zakonski oblici

Na osnovu Zakona o privrednim društvima mogući su sledeći oblici obavljanja privredne djelatnosti u Crnoj Gori:

1. Preduzetnik;
2. Ortačko društvo (OD);
3. Komanditno društvo (KD);
4. Društvo sa ograničenom odgovornošću (DOO);
5. Akcionarsko društvo (AD);
6. Dio stranog društva.

POKRENITE VAŠ POSAO U SAMO NEKOLIKO KORAKA

Osnivanje preduzeća

Strana pravna i fizička lica imaju pravo da osnuju privredno društvo u Crnoj Gori pod istim uslovima kao i domaća lica.

Najzastupljeniji oblici obavljanja privredne djelatnosti u Crnoj Gori su:

- Preduzetnik
- Društvo sa ograničenom odgovornošću (DOO);
- Akcionarsko društvo (AD).

Svi zakonski propisi koji se odnose na osnivanje, poslovanje i poreski sistem usklađeni su po evropskim standardima uz povoljnosti za strane investitore.

Rok za registraciju kod Privrednog suda iznosi najviše 4 dana, dok se ostali poslovi (statistika – matični broj, upis u poresku evidenciju, otvaranje žiro računa kod banke, upis u carinsku evidenciju) završavaju za najviše 3 dana.

a. Registracija za preduzetnika

Registracija preduzetnika vrši se dostavljanjem registracione izjave u CRPS, koji mu izdaje potvrdu o registraciji. Potvrda o registraciji ne predstavlja odobrenje o ispunjavanju uslova za obavljanje djelatnosti, već isto izdaje nadležni organ Jedinice lokalne samouprave (JLS).

Rješenje o registraciji preduzetnika donosi CRPS i to u roku od 1 – 5 radnih dana od podnošenja prijave.

Registracija preduzetnika – potrebna dokumentacija:

- Kopija lične karte ili pasoša;
- Uplatnica administrativne takse za registraciju u iznosu od 10€ na žiro-račun PU, broj: 832-3161017-60;

- Uplatnica administrativne takse u iznosu od 12€ za objavu oglasa u „Službenom listu Crne Gore” (SLCG) na žiro račun: 520-941100-57;
- Popunjena registraciona prijava PS-01a (obrazac se može preuzeti na sajtu CRPS).

Prikupljena i ovjerena dokumentacija se predaje u CRPS, ulica Vaka Đurovića 20, 81000 Podgorica, tel: +382 (0)20 230 858, e-mail: crps@t-com.me, radno vrijeme sa strankama 08:00-12:30.

Ispunjavanje ostalih uslova za zakonito poslovanje preduzetnika nakon dobijanja potvrde o registraciji preduzetnika:

Izrada pečata i štambilja (cijena izrade iznosi od 10-35 €);

Otvaranje žiro računa kod poslovne banke (ova usluga je besplatna kod većine banaka), za otvaranje računa u zavisnosti od oblika organizovanja podnosi se sledeća dokumentacija:

- obrazac OP (ovjeren potpis ovlašćenih lica za zastupanje);
- zahtjev za otvaranje žiro računa koji se dobija od banke;
- rješenje o registraciji od CRPS;
- kopija osnivačkog akta (ugovora ili odluke o osnivanju);
- ugovor o deponovanju sredstava kod banke (zaključuje se u banci);
- karton deponovanih potpisa i pristupnica (dobija se u banci);
- fotokopije ličnih karata ovlašćenih lica u preduzeću;
- rješenja o izvršenoj poreskoj registraciji (Poreski identifikacioni broj - PIB);
- pečat preduzetnika.

Prijava nadležnom organu zavisno od izabrane djelatnosti (obavljanje određenih djelatnosti može zahtijevati pribavljanje određenih dozvola za rad);

Prijava radnika u PU, potrebno je u lokalnu kancelariju PU priložiti sljedeće:

- ispunjen JPR obrazac sa dodatkom B;
- rješenje o registraciji preduzetnika iz centralnog registra PU;
- kopija lične karte preduzetnika ili pasoša ukoliko je preduzetnik stranac;
- pečat preduzetnika.

b. Osnivanje društva sa ograničenom odgovornošću

Postupak osnivanja društva sa ograničenom odgovornošću (DOO) definisan je Zakonom o privrednim društvima.

Prilikom registracije DOO potrebno je u Centralni registar privrednih subjekata preuzeti i priložiti sljedeće:

- Korak 1. Uraditi Statut preduzeća, preuzeti primjer Statuta za jednočlano društvo (ukoliko društvo osniva jedan osnivač);

- Korak 1.1. Preuzeti primjer Statuta za višečlano društvo (ukoliko preduzeće osniva više osnivača);
- Korak 2. Uraditi Odluku o osnivanju preduzeća (ukoliko društvo osniva jedan osnivač), preuzeti primjer Odluke o osnivanju;
- Korak 2.1 Uraditi Ugovor o osnivanju preduzeća (ukoliko preduzeće osniva više osnivača), preuzeti primjer Ugovora o osnivanju;
- Korak 3. Uplatiti na račun Poreske uprave 10,00 eura, broj žiro računa: 832-3161-26, svrha uplate: registracija DOO. Primjer uplatnice na sajtu CRPS-a;
- Korak 4. Uplatiti na račun Službenog lista CG 12,00 eura, broj žiro računa: 520-941100-57, svrha uplate: registracija DOO. Primjer uplatnice na sajtu CRPS-a;
- Korak 5. Ovjeriti Odluku/Ugovor, 2 primjerka u Sudu ili kod Notara;
- Korak 6. Izvod iz Centralne depozitarne agencije. Prilikom podizanja izvoda potrebno je priložiti kopiju lične karte osnivača ili ovjerenu kopiju pasoša ukoliko je osnivač stranac kao i uplatnicu u iznosu od 2,93 € uplaćenu na žiro račun CDA: 510-8092-14, svrha uplate: taksa za izvod. Primjer uplatnice na sajtu CRPS-a;
- Korak 7. Kopiju lične karte (ukoliko je osnivač crnogorski državljanin) ili ovjerenu kopiju pasoša (ukoliko je osnivač strani državljanin). Ovjeriti u Sudu ili kod Notara;
- Korak 8. Ispuniti prijavu preduzeća za početak registracije, preuzeti Obrazac za registraciju – PS 01; Carinski broj – ukoliko preduzeće želi uvoziti i izvoziti proizvode, potrebno je prilikom ispunjavanja obrazca PS-01, na zadnjoj strani označiti kolonu po brojem 15.4. Carinski registar, kako bi se preduzeće registrovalo u Upravi carina prilikom čega se dobija carinski broj;
- Korak 9.0. Ukoliko se društvo želi prijaviti za registraciju obveznika za porez na dodatu vrijednost (PDV), popunjava se obrazac PR PDV – 1 i predaje se zajedno sa ostalom dokumentacijom potrebnom za osnivanje preduzeća;
- Korak 9.1. Ukoliko se društvo želi prijaviti za upis u registar akciznih obveznika popunjava se obrazac AKC – P i predaje se zajedno sa ostalom dokumentacijom potrebnom za osnivanje preduzeća;
- Korak 10. Prikupljenu i ovjerenu dokumentaciju (statut, ovjerene odluke/ugovore 2 primjerka, rješenje iz CDA, kopiju lične ili ovjerenog pasoša 2 primjerka, uplatnice i prijavu registracije, obrazac pr pdv-1/akc-p) predati u Centralni Registar Poreske uprave, Marka Miljanova 54, 81000 Podgorica, Tel: +382 (0)20 230 858, e-mail: crps@t-com.me, radno vrijeme 08:30-12:00;

Prilikom predaje dokumentacije izdaje se potvrda sa brojem rješenja sa kojom se uz identifikacioni dokument podiže potvrda o registraciji i to sedam dana od dana podnošenja prijave.

Nakon dobijanja potvrde o registraciji firme neophodno je uraditi sljedeće:

- izrada pečata;
- otvaranje bankovnog računa;
- prijava radnika u Poreskoj upravi.

U ugovoru o osnivanju navodi se osnivački ulog (koji može biti u novcu, stvarima i pravima), kao i procentualni odnos osnivača u upravljanju i podjeli dobiti. Osnivački ulog za osnivanje DOO iznosi najmanje 1,00 €.

c. Osnivanje akcionarskog društva

Postupak osnivanja Akcionarskog društva definisan je Zakonom o privrednim društvima.

Prilikom registracije Akcionarskog društva potrebno je u Centralni registar privrednih subjekata preuzeti i priložiti sljedeće:

- Korak 1. Uraditi Statut preduzeća, preuzeti Statut akcionarskog društva;
- Korak 2. Uraditi Osnivački akt akcionarskog društva i ovjeriti ga u Sudu ili kod Notara. Preuzeti primjer Ugovor o osnivanju akcionarskog društva;
- Korak 3. Uraditi Odluku o imenovanju odbora direktora, revizora, sekretara i izvršnog direktora;
- Korak 4. Izvaditi rješenje Komisije za hartija od vrijednosti (minimalni osnivački ulog je 25.000,00 eura);
- Korak 5. Uplatiti na račun Poreske uprave 50,00 eura na žiro račun: 832-3161-26;
- Korak 6. Uplatiti na račun Službenog lista CG 12,00 eura na žiro račun: 520-941100-57;
- Korak 7. Ispuniti obrazac za registraciju PS01, preuzeti primjer PS01 Obrasca;
- Korak 8. Prikupljenu i ovjerenu dokumentaciju (statut, ovjerene odluke/ugovore 2 primjerka, ovjerene kopije lične ili pasoša, prijavu registracije 2 primjerka, rješenje komisije za hartije od vrijednosti, osnivački akt, uplatnice) predati u Centralni Registar Privrednog Suda, Marka Miljanova 54, 81000 Podgorica, Tel: +382 (0)20 230 858, e-mail: crps@t-com.me, radno vrijeme 08:30-12:00;

Prilikom predaje dokumentacije izdaje se potvrda sa bojem rješenja sa kojom se podiže potvrda o registraciji i to sedam dana od dana podnošenja prijave.

Nakon dobijanja potvrde o registraciji firme neophodno je uraditi sljedeće:

- izrada pečata;
- prijava radnika u Poreskoj upravi.

Napomena:

Ukoliko se društvo želi prijaviti za registraciju obveznika za porez na dodatu vrijednost (PDV), popunjava se obrazac PR PDV-1, nakon čega se prilaže zajedno sa ostalom dokumentacijom potrebnom za registraciju;

Ukoliko se društvo želi prijaviti za upis u registar akciznih obveznika popunjava se obrazac AKC-P, nakon čega se prilaže zajedno sa ostalom dokumentacijom potrebnom za registraciju.

Osnivački ulog za osnivanje AD iznosi najmanje 25.000,00 € i ta sredstva osnivači deponuju kod poslovne banke do osnivanja privrednog društva. Nakon osnivanja društva sredstva se koriste za poslovanje društva.

Društvo sa ograničenom odgovornošću se može transformisati u akcionarsko društvo.

Centralni registar privrednih subjekata (www.crps.me)
Poreska uprava (<http://www.poreskauprava.gov.me/uprava>)

REGISTRACIJA POLJOPRIVREDNIKA

U smislu Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, poljoprivredna djelatnost predstavlja jedino ili glavno zanimanje koje poljoprivrednik sa članovima domaćinstva obavlja radi obezbjeđivanja sredstava za život.

Pravilnikom o obavljanju poljoprivredne djelatnosti kao jedinog i glavnog zanimanja, regulisana su prava i obaveze poljoprivrednika. Na osnovu pomenutog pravilnika, poljoprivrednici se upisuju u Registar poljoprivrednika, čiju sadržinu i način vođenja propisuje Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja koje i vodi Registar poljoprivrednika.

- Korak 1. Zahtjev sa osnovnim podacima (čime se bavi, adresa i broj telefona);
- Korak 2. Fotokopija lične karte ili izvod iz matične knjige rođenih;
- Korak 3. Posjedovni list (dokaz da je podnosilac zahtjeva vlasnik, suvlasnik, zakupac ili koncesionar poljoprivrednog zemljišta, ili da je u kućnoj zajednici sa nosiocem imovine);
- Korak 4. Uvjerenje da se podnosilac zahtjeva bavi poljoprivredom kao osnovnim ili glavnim zanimanjem (uzima se u opštinsku službu za poljoprivredu);
- Korak 5. Uvjerenje o kućnoj zajednici (ako posjedovni list glasi na nekoga iz kućne zajednice) ili ugovor o korišćenju poljoprivrednog zemljišta (ako je poljoprivrednik zakupac ili korisnik);
- Korak 6. Listing o radnom stažu po matičnom i ličnom broju (izdaje područna jedinica Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore).

Porezi i doprinosi za poljoprivrednike

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja nakon upisa poljoprivrednika u Registar poljoprivrednika, dostavlja Fondu penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore prijavu, odnosno odjavu osiguranja.

Sve nastale promjene u vezi sa obaveznim osiguranjem poljoprivrednika lica upisana u Registar poljoprivrednika dužna su da prijave u roku od 15 dana od nastale promjene.

Na osnovu Uredbe o olakšicama za plaćanje doprinosa za osiguranje poljoprivrednika propisana je osnovica za obračunavanje doprinosa za osiguranike – poljoprivrednike upisane u Registar poljoprivrednika. Obavezna osnovica za obračunavanje doprinosa iznosi 12% prosječne zarade u Crnoj Gori ostvarene u prethodnoj godini.

Uplata doprinosa za penzijsko-invalidsko osiguranje za osiguranike vrši se na prolazni račun Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore, broj: 820-81131-38, svrha: doprinos za penzijsko-invalidsko osiguranje od fizičkih lica koji su vlasnici, nosioci prava ili plodouživaoci poljoprivrednog ili šumskog zemljišta.

Uplata doprinosa za zdravstveno osiguranje za osiguranike vrši se na prolazni račun Fonda za zdravstveno osiguranje Crna Gora, broj: 820-82141-15, svrha: doprinos za zdravstveno osiguranje od fizičkih lica koji su vlasnici, nosioci prava korišćenja ili plodouživaoci poljoprivrednog ili šumskog zemljišta.

Doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje za osiguranike poljoprivrednike, obračunava Poreska uprava tromjesečno.

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja (<http://www.minpolj.gov.me>)

-